

V Bruseli 11. októbra 2024
(OR. en)

14272/24

FOOD 112
AGRI 717
VETER 122
PHYTOSAN 178
CONSOM 301
MI 849

POZNÁMKA

Od:	Predsedníctvo
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Výzvy v rámci potravinového reťazca v EÚ
	– <i>informácie predsedníctva</i>
	– <i>výmena názorov</i>

V súvislosti so zasadnutím Rady (poľnohospodárstvo a rybárstvo), ktoré sa uskutoční 21. a 22. októbra 2024, delegáciám v prílohe zasielame poznámku predsedníctva na uvedenú tému.

Výzvy v rámci potravinového reťazca v EÚ

informácie predsedníctva

Potravinový reťazec EÚ, ktorý zahŕňa poľnohospodárstvo, spracovanie potravín a nápojov, veľkoobchod a maloobchod s potravinami a nápojmi, ako aj stravovacie služby, zamestnáva 29 miliónov ľudí (14 % osôb zamestnaných v EÚ) a vytvára 800 miliárd EUR pridanej hodnoty (20 % hrubej pridanej hodnoty v EÚ).¹

Prevádzkovatelia potravinového reťazca v EÚ² čelia počas svojich činností očakávaným i neočakávaným výzvam. K nárastu šírenia chorôb zvierat (napr. africký mor ošípaných, vtáčia chrípka) a škodcov rastlín (napr. *Xylella fastidiosa*) došlo pomerne neočakávane – ako sa zdôraznilo na samite veterinárnych služieb v rámci samitu EÚ – západný Balkán a na zasadnutí vedúcich pracovníkov EÚ zodpovedných za rastlinolekárске služby, ktoré sa obidve konali na jeseň tohto roku v Budapešti. Núdzové opatrenia príslušných orgánov na predchádzanie potenciálnym veterinárnym/rastlinolekárske krízam stáli len v rokoch 2021 – 2022³ viac ako 900 miliónov EUR. Do tejto sumy nie sú zahrnuté hospodárske straty prevádzkovateľov potravinového reťazca v dôsledku epidemiologických opatrení, obmedzení pohybu a zákazov vývozu.

¹ Kľúčové číselné údaje o európskom potravinovom reťazci, Eurostat, 2023.

² „prevádzkovateľ potravinárskeho podniku“ v zmysle vymedzenia v článku 3 nariadenia (ES) 178/2002; „prevádzkovateľ“ v zmysle vymedzenia v článku 4 nariadenia (EÚ) 2016/429; „profesionálny prevádzkovateľ“ v zmysle vymedzenia v článku 2 nariadenia (EÚ) 2016/2031

³ Na základe žiadostí členských štátov o grant

V Programe pre jednotný trh⁴ sa stanovuje právny základ pre príspevok EÚ na tieto opatrenia. Na základe predchádzajúcich rokov bola ročná suma spolufinancovania pre EÚ stanovená na 40 miliónov EUR s mierou spolufinancovania 50 – 75 % (na základe HND na obyvateľa žiadajúcich členských štátov). Útvary Komisie vynaložili značné úsilie na prerozdelenie dostupných finančných prostriedkov, ako to požadovala veľká väčšina členských štátov na zasadnutí Rady (poľnohospodárstvo a rybníctvo) 17. a 18. októbra 2022⁵. Celkový rozpočet na spolufinancovanie sa však už stanovil do konca roku 2027 v súčasnom VFR, čo viedlo k zníženej miere spolufinancovania. Šírenie nových a opätovne sa objavujúcich chorôb a škodcov [katarálna horúčka oviec (modrý jazyk), mor malých prežúvavcov atď.] však naďalej predstavuje výzvu pre prevádzkovateľov potravinového reťazca EÚ a príslušné vnútroštátne orgány, ako sa opätovne zdôrazňuje v záveroch Rady o spolufinancovaní fytosanitárnych a veterinárnych programov a núdzových opatrení zo strany Únie prijatých 24. júna 2024⁶.

Okrem hospodárskych faktorov je prevencia chorôb zvierat kľúčová aj v boji proti antimikrobiálnej rezistencii. Antimikrobiálna rezistencia, ktorá je jedným z najzložitejších celosvetových problémov v rámci prístupu „jedno zdravie“, nielen ohrozuje ľudské zdravie, ale výrazne ovplyvňuje aj bezpečnosť potravín a potravinovú bezpečnosť.

Jednotný trh je jedným z najväčších úspechov európskej integrácie. Uľahčuje každodenný život európskych podnikov a občanov vrátane ich cestovania, nakupovania a kariérnych príležitostí. Viac ako tridsať rokov po jeho vytvorení zostáva jednotný trh základným nástrojom rastu, prosperity a solidarity v EÚ. Tak ako v iných prípadoch však vôľu a túžbu po zlepšení nemožno nikdy odmietnuť.

⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/690 z 28. apríla 2021, ktorým sa zriaďuje Program pre vnútorný trh, konkurencieschopnosť podnikov vrátane malých a stredných podnikov, oblasť rastlín, zvierat, potravín a krmív a európsku štatistiku (Program pre jednotný trh) a ktorým sa zrušujú nariadenia (EÚ) č. 99/2013, (EÚ) č. 1287/2013, (EÚ) č. 254/2014 a (EÚ) č. 652/2014.

⁵ 13491/1/22 REV 1.

⁶ 11601/24.

Jedným z odporúčaní, na ktoré poukázal bývalý taliansky predseda vlády Enrico Letta⁷, je zlepšiť kvalitu informácií s cieľom pomôcť spotrebiteľom uskutočňovať informované nákupy.

Už pred desiatimi rokmi bolo v celej EÚ identifikovaných⁸ 901 dobrovoľných systémov označovania potravín a ich počet sa odvtedy ešte zvýšil. Čoraz viac nových aspektov vedie k verejným alebo súkromným iniciatívam zameraným na poskytovanie väčšieho množstva informácií o okolnostiach dodávateľského reťazca (dobré životné podmienky vo výrobe, rezíduá pesticídov, uhlíková stopa atď.). Neharmonizované iniciatívy môžu lepšie reagovať na miestne/regionálne alebo odvetvové informačné potreby, ale prevádzkovatelia potravinového reťazca v EÚ dokážu lepšie využívať výhody jednotného trhu prostredníctvom harmonizovaných riešení. Zohľadniť by sa malo aj možné preťaženie informáciami, ktorému čelia spotrebiteľia.

V Európskej zelenej dohode a stratégii „Z farmy na stôl“⁹ sa stanovil rozvoj zelených aliancií pre udržateľné potravinové systémy medzi EÚ a všetkými jej partnermi na dvojstranných, regionálnych a multilaterálnych fórach. Napriek začleňovaniu ustanovení o obchode a udržateľnom rozvoji a/alebo udržateľných potravinových systémoch do novovyrokových dvojstranných obchodných dohôd sa obchodné dôsledky z hľadiska rozdielov medzi výrobnými normami EÚ a tretích krajín značne líšia medzi veterinárnymi/rastlinolekáorskými otázkami a otázkami dobrých životných podmienok zvierat, udržateľnosti a informovania spotrebiteľov.

Súhlasíte so zoznamom výziev, na ktoré sa poukázalo, predpokladáte ďalšie veľké výzvy, ktorým by potravinový reťazec EÚ mohol čeliť v nadchádzajúcich rokoch?

Aké opatrenia by podľa vás priniesli pridanú hodnotu a pomohli by zosúladiť konkurencieschopnosť potravinového reťazca EÚ a zároveň naďalej poskytovať občanom EÚ bezpečné a výživné potraviny v dostatočnom množstve?

⁷ Správa bývalého talianskeho predsedu vlády Enrica Lettu o budúcnosti jednotného trhu, 2024.

⁸ Štúdia spotrebiteľského trhu o fungovaní dobrovoľných systémov označovania potravín pre spotrebiteľov v Európskej únii EAHF/FWC/2012 86 04, 2013.

⁹ Oznámenie Komisie, Stratégia „z farmy na stôl“ v záujme spravodlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnému prostrediu, 2020.